

Το Κ.Π.Ε. Μουζακίου σύμφωνα με τον προγραμματισμό της παιδαγωγικής του ομάδας και στο πλαίσιο της Πράξης «Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) – Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», το οποίο υλοποιείται μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διοργανώνει στην Καρδίτσα ημερίδα με θέμα: **«Η τραγωδία των κοινών ν - Μία διαχρονική τραγωδία»**

για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας, την

Τετάρτη 25 Απριλίου 2018 στην αίθουσα της Δημοτικής Πινακοθήκης Καρδίτσας (4ος όροφος).

[ΕΔΩ](#) μπορείτε να βρείτε το πρόγραμμα και τα ονόματα των εκπαιδευτικών που δήλωσαν συμμετοχή πριν από τις γιορτές του Πάσχα, αλλά σας ενημερώνουμε πως **η ημερίδα θα είναι ανοιχτή για τους εκπαιδευτικούς.**

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΥΤΟ ΘΕΜΑ:

«Η τραγωδία των κοινών ν»

Σημείο αναφοράς για την εξέταση της ανθρώπινης συμπεριφοράς στην διαχείριση των κοινών ν πόρων

Το 1970 ο βιολόγος γενετιστής Hardin έγραψε ένα άρθρο στο Scientist που έμελλε να γίνει σημείο αναφοράς για πολλές δεκαετίες. **Ο σκοπός του ήταν να αναλύσει το πρόβλημα του υπερπληθυσμού** και να δώσει προτάσεις για λύση. Εξετάζοντας τον προβληματισμό που υπήρχε εκείνη την εποχή, στην επιστημονική αρθρογραφία και σε διάφορα άλλα έντυπα, διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι αναζητούσαν τεχνικές λύσεις. Κατά τη γνώμη του το ζήτημα δεν επιδεχόταν τεχνικές λύσεις, αλλά έπρεπε να λυθεί στην πολιτική και κοινωνική σφαίρα.

Συνδέοντάς το και με άλλα προβλήματα παρόμοιας τάξης, **που δεν επιδέχονται τεχνική λύση,** ανέπτυξε ένα **σκεπτικό**

εξήγησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς όσον αφορά στη διαχείριση κοινών ν πόρων, που τις περισσότερες φορές οδηγεί σε τραγωδία

Κάποιες άλλες ιδέες - πολιτικές τοποθετήσεις στο άρθρο αφορούσαν την αντίθεσή του στο «αόρατο χέρι» του Άνταμ Σμιθ, δηλαδή το ότι ο καθένας κυνηγώντας το δικό του συμφέρον προάγει το δημόσιο καλό, καθώς και τη συμφωνία του με την άποψη του Χέγκελ, που ανέλυσαν περαιτέρω οι κλασικοί του Μαρξισμού, **ότι η ελευθερία αναπτύσσεται με την κατανόηση της αναγκαιότητας.**

Τη λέξη τραγωδία, τη χρησιμοποιεί όχι σαν συνώνυμο της δυστυχίας, αλλά σαν συμβάν που δείχνει την σοβαρή πλευρά της **ασυνείδητης λειτουργίας των ανθρώπων και μπορεί να οδηγήσει σε δυστυχία.**

Επίσης μια άλλη σκέψη που διατυπώνει αφορά το **πεπερασμένο του κόσμου που ζούμε**, ιδιαίτερα σημαντική μια και 50 χρόνια μετά, σύμφωνα με κάποιες απόψεις επιστημόνων έχουμε υπερβεί κάποια οικολογικά όρια στον πλανήτη, φθάνοντας στο κατώφλι του χάους.

Η διαχείριση των κοινών έχει απασχολήσει την πολιτική και φιλοσοφική σκέψη από την αρχαιότητα, και μάλιστα λέγεται ότι ο Hardin ήταν ενήμερος για τις **ιδέες του Αριστοτέλη** που εξέφρασε στα «Πολιτικά».

Ο Αριστοτέλης δεν προσπάθησε να φτιάξει με τη φαντασία του το ιδανικό πολίτευμα, όπως έκανε ο Πλάτωνας. Παρατήρησε, ερεύνησε, αναρωτήθηκε, δημιούργησε ορισμούς φαινομένων, ταξινόμησε κατηγορίες και υποκατηγορίες. Με άλλα λόγια, ανέλυσε τη φύση της Πολιτικής, δείχνοντας δρόμους στους φιλοσόφους όλων των εποχών. Οι σκέψεις του μας θυμίζουν σε μεγάλο βαθμό τις σχετικά πρόσφατες προσεγγίσεις των κοινωνιολόγων του 20ου αιώνα.

Φίλος του βασιλιά της Μακεδονίας, δάσκαλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ταξιδιώτης σε αρκετά μέρη ο Αριστοτέλης γνώρισε την εξουσία σε διάφορες μορφές. Τα «Πολιτικά» του τροφοδοτήθηκαν από τις εμπειρίες του, τις παρατηρήσεις του και την έρευνα. Ταυτόχρονα

όμως, η σκέψη του διαμορφώθηκε σε μεγάλο βαθμό από τη ζωή του στην Αθήνα και την επαφή του με τον Πλάτωνα και άλλους φιλοσόφους. Ο Αριστοτέλης, ως αποστολή της οργανωμένης Πολιτείας ορίζει το κοινό καλό των πολιτών. Ως προϋπόθεση θέτει την πνευματική καλλιέργεια όλων των πολιτών. Ως δεύτερη προϋπόθεση τοποθετεί την ενεργή εμπλοκή των πολιτών. Οι έννοιες των ενεργών και σκεπτόμενων πολιτών που διασφαλίζουν την αυτάρκεια και την ευτυχία μιας κοινωνίας, επινοήθηκαν από τον Αριστοτέλη και παραμένουν επίκαιρες ως σήμερα.

Το άρθρο του Hardin, όπως συμβαίνει συνήθως, δέχτηκε δικαιολογημένες, αλλά και υπερβολικές επικρίσεις μέχρι σήμερα. Έγινε σημείο αναφοράς στην πολιτική και την επιστήμη. Μια σημαντική στιγμή ήταν η βράβευση της **Elinor Ostrom** με το βραβείο Nobel στα οικονομικά, κυρίως επειδή, μετά από 50 ετών έρευνες, απέδειξε ότι **οι τοπικές κοινωνίες διαχειρίζονται καλύτερα από το κράτος και τις εταιρείες τους κοινούς πόρους**

. Η Ostrom απέκρουσε το συμπέρασμα του Χάρντιν χρησιμοποιώντας στην επιχειρηματολογία της το **παιχνίδι του διλήμματος του φυλακισμένου**, γνωστό παράδειγμα της **θεωρίας των παιγνίων**

Η θεωρία που ανέπτυξε αμφισβητεί ότι μια διακυβέρνηση από τα πάνω προς τα κάτω, είτε δεξιά (κυβέρνηση) είτε αριστερή, μπορεί να λύσει τα προβλήματα βιωσιμότητας του πλανήτη. Η Ostrom στηρίζει αυτήν τη θέση προβάλλοντας την ικανότητα των ανθρώπων για **αυτοδιαχείριση**. Μέσα από τις πολυετείς έρευνές της η Όστρομ παρατήρησε ορισμένες **ομοιότητες ανάμεσα σε αυτοοργανωμένους θεσμούς Πόρων Κοινής Διαχείρισης (ΠΚΔ) που αντέχουν στο χρόνο**

. Η Ostrom (1990), προσδιορίζει τις προϋποθέσεις για την αποτελεσματική διακυβέρνηση των κοινών με τον όρο «

αρχές σχεδιασμού

», τις οποίες η οργανωτική δομή αυτοδιαχείρισης ενός ΠΚΔ πρέπει να σεβασθεί προκειμένου να είναι πετυχημένη. Για την επιτυχή εφαρμογή των αρχών σχεδιασμού, η Ostrom πιστεύει, θα πρέπει οι άνθρωποι να είναι πρόθυμοι να δεσμευτούν ότι θα συμμορφωθούν σε

κανόνες

, όπου ο ένας θα επιτηρεί τις ενέργειες και το βαθμό συμμόρφωσης του άλλου, και ότι θα αναπαράγουν τους θεσμούς των κοινόκτητων πόρων από γενιά σε γενιά.

Η τραγωδία των κοινών ν δεν αποτελεί μια αναπόφευκτη κατάληξη. Αν και αναμφίβολα έχουν συμβεί τραγωδίες, για χιλιάδες χρόνια οι άνθρωποι έχουν επιδείξει

δείγματα συλλογικής οργάνωσης και έχουν καταφέρει να διαχειριστούν με επιτυχία τους κοινούς πόρους. Π

απαδείγματα επιτυχούς αυτοδιαχείρισης

των κοινών αναφέρονται εκτενώς στη βιβλιογραφία και ανάμεσα σε αυτά συγκαταλέγονται τα χωριά

Τέρμπελ της Ελβετίας, Χιράνο, Ναγκάικε και Γιαμανόκα της Ιαπωνίας, καθώς και ο θεσμός του Τσελιγκάτου

στη χώρα μας. Αντιθέτως πεδία εφαρμογής ενδεχομένως της τραγωδίας των κοινών θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν οι περιπτώσεις της

υποβάθμισης των βοσκότοπων, η υπεραλίευση, η ατμοσφαιρική ρύπανση, η ρύπανση του νερού, η εξαφάνιση σπάνιων ειδών κ.α.

Λούκας Ηλίας, Οικονομολόγος - Διευθυντής Εσπερινού Γυμνασίου με Λ.Τ. Καρδίτσας

Ντάνης Αντώνης, Χημικός - Υπεύθυνος Κ.Π.Ε. Μουζακίου

Τσιάματος Ηρακλής, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων Καρδίτσας - Μαγνησίας